

מרכז פמיניסטי חיפה
المركز النسوي حيفا

הנחיית קבוצות נשים משוקמות זנות -

החוויה האישית שלי

כתיבה: גילה פטרוב, מנחת קבוצות הורים עריכה: אדוה שי

בחודש יולי השנה התחלתי זו הפעם השנייה בהנחיית קבוצת נשים שורדות זנות, במסגרת פרויקט מאבק בזנות ובסחר בנשים של ארגון "אשה לאשה".

למרות ניסיוני הרב ואורך השנים בהנחיית קבוצות, תוך התמודדות עם דילמות מורכבות, המפגש עם נשים שורדות זנות היה מבחינתי חוויה שונה וחדשה לחלוטין, בהיותן חלק מאוכלוסייה שונה מאלה עמן עבדתי בעבר. העיסוק המרכזי שלנו במסגרת הקבוצה הוא בנסיון להקנות כלים של הורות יציבה בכלל וגיבוש יכולת לביטויי אהבה ותמיכה בילדים בפרט. לחברות הקבוצה קולות מגוונים וסיפורים אישיים שונים, אך בהכללה ניתן לאפיין ולקבוע כי רובן ככולן סבלו מחוויות ילדות טראומטיות כאלה או אחרות וכי לרבות מהן סיפורים אישיים ומשפחתיים טראגיים במובהק. הנסיון שלנו כקבוצה הוא לשחזר את העבר מתוך רצון לאפשר לנשים חוויה מתקנת עם ילדיהן שלהן.

המוטיבציה של חברות הקבוצה היא גבוהה במיוחד. בכל אחת ואחת מהן אני מזהה אשה שמעוניינת לעבור שינוי ומוכנה לשאול את עצמה ואת הסביבה שאלות קשות שנועדו לאפשר לה לבנות מחדש את יכולותיה ההוריות ולהבטיח קשר טוב יותר בינה ובין ילדיה מזה בו זכתה במשפחה הגרעינית. אחד המאפיינים הייחודיים לקבוצה שלנו הוא הפתיחות הגדולה של הנשים. אם בקבוצה רגילה פתיחות היא אחת מהמטרות בתהליך הקבוצתי, כאן רמת הפתיחות גבוהה בכל השלבים ואנו לומדות להכיל ולמתן אותה ביחד, באופן שלא יפגע בנכונות האשה לשתף, אך יוכל ליצור אווירה קבוצתית בטוחה ולא מאיימת. הניסיון המשותף שלי ושל חברות הקבוצה הוא להצליח לסייע לאשה למצוא את הדרך לרתום את יכולותיה האישיות לטובת ניסיון להיטיב עם ילדיה, לאהוב אותם ולתמוך בהם בהתבגרותם.

הנשים מביעות חרטה עמוקה על שלא הצליחו למנוע פרקים רבים בהיסטוריה האישית שלהן, ושאלות שאלות קשות לגבי הסיבות והדרכים להתדרדרות לתהום. מטרת העבודה היא לתעל את הכאב והאשם למוטיבציה ולהקל על התחושות הקשות באמצעות לקיחת אחריות על חייהן, על עצמן. למרות המצב הנוכחי של חלק מהנשים כ"אמהות פאסיביות", שילדיהן הוצאו מחזקתן והועברו למשפחות אומנות או מסגרות אחרות, הן מבקשות להיות מעורבות בחיי הילדים, מתגעגעות אליהם עד מאד ומוכנות לעשות כל מאמץ על מנת לעמוד בדרישות הרשויות ו"ללמוד להיות אמהות טובות", מה שיאפשר להן לשוב ולגדל את הילדים בעצמן.

מרבית קבוצות ההורים והאמהות הנורמטיביות, נוסח "בית ספר להורים", מתקיימות על פי מתכונת מובנית של עיסוק בנושא מסוים בכל מפגש - סדנא קבוצתית פסיכו-חינוכית ולא טיפולית. בקבוצת האמהות של נשים משוקמות זנות, מתנגש המודל המקובל עם הצורך המתמיד של המשתתפות באווירה רגשית, תמיכה וטיפול חירום במצוקות מיידיות.

לנשים שחוו טראומות ואלימות כה רבות קשה הרבה יותר לבטא אמפתיה והבנה הדדית, אם כתופעה פוסט-טראומטית ואם מתוך נסיון להגנה עצמית, ולכן הן פוגעות ונפגעות בקלות רבה יותר בקבוצה. ההכרה כי תופעות אלה של חוסר סבלנות וסובלנות נגרמות בשל חוסר הקבלה, התוקפנות, וההזנחה רגשית והפיסית שחוו במשפחותיהן שלהן, מאפשרת לצמוח מתוך התנהגויות אלה ממש. כדי לסייע לנשים להצליח ולעמוד במשימה שהציבו לעצמן - שיקום ופיתוח מסוגלות הורית לשם השבת ילדיהן לחזקתן - אנו משוחחות בקבוצה גם על הסיבות והנסיבות שהביאו למצב הנוכחי. אנו עוסקות בסוגיות שונות כגון גבולות, הערכה עצמית והשפעה על ילדים, הקשבה וקשב, כבוד כלפי ילד ומבוגר, חסות יתר, לחץ, נוקשות, ציפיות גבוהות, ביקורת ושיפוטיות - ועל השפעתם של אלה על אישיותו ויכולותיו של הילד. גם אם את העבר לא ניתן לתקן או להשיב, הנשים בקבוצה לומדות להיות אחרות כיום ולומדות גם להתייחס בסלחנות אל העבר, או להשתמש בו ככלי ניתוחי לטובת הכישורים שלהן כאמהות היום. גם אם במובנים רבים אנו כבני-אדם ממשיכים לשאת את עברנו עמנו במהלך חיננו, אני מאמינה שכמו כולנו, אם יזכו הנשים לתמיכה והעצמה הן יוכלו לאזור את הכוחות הנדרשים, לשוב ולהעריך עצמן כבני-אדם וכנשים ובודאי כאמהות. בכך תפתח להן דרך חדשה לחיים נורמטיביים ולמימוש חווית הורות טובה, שתמנע את התדרדרותם העתידית של ילדיהם.

דבר המערכת

בחודש לפני כתיבת מאמר זה, נכנס אדם חמוש לבית האגודה של הקהילה הלהט"ב בת"א בעת פעילות של קבוצת הנוער, ירה, פצע עשרה א/נשים והרג מדריך וחניכה. פשע זה הוא מקרה קיצון בסדרה מתמשכת של תקיפות על רקע נטייה מינית שהתרחשו בכל הארץ. בזמן כתיבת שורות אלה, מתקיימת בתל אביב הפגנה נגד גירושן של מהגרות ומהגרי עבודה עם ילדותיהן וילדיהן, חלקן נולדו בארץ. הפגנה זו מתקיימת גם היא על רקע רדיפות מתמשכות של משטרת ההגירה, ואחריה יחידת עוז אחרי מהגרות עבודה אלה. מבלי לדעת מיקום מדויק, אני יכולה לכתוב בודאות שממש עכשיו ישנן נשים, כנראה ממש ברחוב בו אני יושבת, שמוכרות שירותי מין/אונס, נשים שנמכרות לסוחר בני אדם, נשים שמקבלות שכר לא הולם על עבודתן החוקית, כאן ובמקומות אחרים בארץ ובעולם, נשים שנאלצות למכור את גופן או חלקים ממנו תמורת כסף, נשים שנחשבות פחות מאחרות בגלל מינן, מוצאן, דתן, מיניותן, גילן, גודלן... נשים שנחשבות פחות ולכן מותר להשפיל אותן ולנצל אותן.

דף המידע הפעם מלא מאמרים המתארים ניצול, השפלה, הדרה וזרות כאלה. אפשר לראות כל אחד מהתחומים כנפרד, אבל התעלומת מהקשר ביניהם היא צרת אופקים ומסוכנת. הקשר בין ניצול נשים בתעשיית המין לניצול נשים בתעשיית הפוריות צריך להיות ברור. הקשר בין מכירת א/נשים לצרכי זנות לבין מכירתן לעבוד בסיעוד או חקלאות, ומשם להעסקתן בתנאים לא ראויים ומשפילים, בין אם הן אזרחיות המדינה או לא, צריך להיות ברור.

יש קשר ברור בין ראיית אשה מלאום אחר כנחותה לבין ראיית אשה שמיינותה שונה כנחותה. ואם מותר לבזות, להשפיל ולהרוג את האחת, הרי שאפשר גם את השניה. בדף המידע הפעם יש מאמרים רבים המתארים ניצול והשפלה, וישנם תחומים רבים של ניצול והשפלה שלא מופיעים בו. אך בד בבד עם מאמרים אלה, יש גם אופטימיות זהירה מול עדויות של שיקום בחלק מהתחומים. ישנה הרגשה של קהילתיות מתחזקת אל מול הדיכוי. נשים וגברים, ערביות, יהודיות ואחרות, לסביות, הומואים, סטרייטיות, בי וטרנסיות/ים, מבוגרות וצעירות, השתתפו בהפגנות הרבות ברחבי הארץ שגיננו את הרצח בתל אביב, משתתפות בהפגנה נגד גירוש מהגרות העבודה כעת, נכחו באסיפת התושבות בהדר בתחילת השבוע, ומפגינות בבלעין כל יום שישי.

אנחנו חייבות לשמר בתוך עצמנו ולהבהיר לסובבות אותנו את הקשר בין כל הדיכויים, ולהמשיך ולפעול כקהילה בכל המאבקים, כי אף אחת אינה חופשייה עד אשר כולן חופשיות.

כשהלכנו בתהלוכה קטנה ומעט מוזרה ברחובות שבין אשה לאשה לעיריית חיפה, תהלוכה שהיתה מלאת כאב על הרצח במועדון של הנוער הלהט"בי (לסביות, הומואים, טרנס ובי) בתל-אביב הרגשתי שהחום של הקיץ הוא בלתי נסבל. מיד הצעתי כסיסמה לבטל את הקיץ. המשתתפים/ות הסתכלו עלי בשוויון נפש. באמת אירוע אכזרי כזה עלול להוציא אותה (את חנה כלומר) מדעתה. בסוף גם לי נראה הרעיון על ביטול הקיץ קצת הזוי... כנראה שהתביעה לשים קץ לאלימות ולגזענות ולשנאת כל מי שנראה/ית אחרת היא גם תביעה הזויה שאם לא כן כיצד יתכן שאחרי כל כך הרבה שנות פמיניזם עדין יש להסביר, ולחזור ולהסביר, שלכל אחד ואחת מאיתנו הזכות לקיום של כבוד, שלכולנו הזכות לבחור את החיים שאותם נרצה לחיות. שהתביעה האנושית לזכויות בסיסיות כמו מים זורמים, אויר נקי, רחובות ללא אלימות, מדינה שוחרת שלום, עבודה ופרנסה הוגנת, אינן כלל תביעות מוגזמות.

אני יודעת שאת הקיץ החם והלח הזה אי אפשר לבטל. אני גם יודעת שאת הרוצח הזה לא מצאו ושנחנו כולנו חיות יום יום ושעה שעה בחברה שבה לרוצח, למות ולגנוב זה ענין של יום יום. חברה גזענית נגד נשים, ערבים/יות, מהגרים/ות (או מה שקרוי בלשון הציונית עולים/ות) הומואים, לסביות, טרנסים ובי-סקסואלים וכמובן נגד כולנו, המשתייכים/ות לכמה מהקבוצות הללו בבת אחת. חברה השונאת לא רק את השונה אלא גם אחד/ת את השני/ה. השנאה הזו לזולת שממנה צומחת האלימות לסוגיה השונים והמוגזנים נוגעת לכל אחד ואחת. אין דרך להמלט ממנה. אני לא צריכה להפגע באופן ישיר ויום יומי כדי לדעת שאונס הוא דבר מזויע. אני לא צריכה לחיות בכפר פלסטיני שאין לו מים באמצע הקיץ הנורא הזה כדי לדעת שבלי מים לא ניתן לחיות. (תרומות לקניית מים יתקבלו בתודה). אני לא צריכה לשמוע הערה סקסיסטית או בדיחה גזענית כדי לדעת כמה זה משפיל. אני יודעת, אנחנו כולנו יודעות היטב מה נחוץ לנו כדי שהעולם יהיה מקום טוב לחיות בו. המהפכה הפמיניסטית איננה אולי פתרון לכל אבל היא בהחלט מקום לדמיין בו עולם אחר. המהפכה הפמיניסטית איננה שייכת רק לנשים, ולא ללסביות או לקבוצה זו או אחרת (אשה לאשה לדוגמא...) המהפכה הזו היא תקווה למקום טוב יותר לכולם/ן. היא מרחב מוגן שבו נוכל להתכנס בלי לפחד, להפגש בלי לחשוש, ללכת ברחובות בלי הטרדות. אולי כשהעולם יתחיל להשתנות בעקבות החזון והתקווה שלנו, גם הקיץ יהיה קל יותר.

חנה ספרן

ביקורי בגאורגיה

מאת: ריטה חייקין, רכזת פרויקט מאבק בזנות ובסחר בנשים

בתחילת חודש יולי 2009 הוזמנתי יחד עם עמיתתי, אולגה מדמבדובסקי, מתנדבת ב"אשה לאשה" וחונכת של ארגון איתך - משפטניות למען צדק חברתי, על ידי ארגון הנשים "קרן סוחומי" לביקור בעיר קוטאייסי שבגאורגיה. במסגרת הביקור נתבקשנו לדבר על ההיסטוריה של מאבקי הנשים לקידום זכויותיהן בישראל, על ארגונים פמיניסטיים בארץ וכן על פעילות ארגוני נשים בתחומים שונים. במהלך חמשת ימי הביקור עשיתי ניסיון לשלב בין הרצאות כלליות בתחומים אלה ובין שיתוף בידע שרכשתי במהלך שבע השנים האחרונות במסגרת תפקידי כמנהלת פרויקט מאבק בזנות ובסחר בנשים במסגרת הארגון "אשה לאשה" - מרכז פמיניסטי, חיפה. בין השאר הצגתי את תהליך פיתוחו של פרויקט נשים שלום ובטחון, תוך השמת דגש על שאלות בטחון וסדרי עדיפויות נשים באזורי קונפליקט, וכן תרומתה הייחודית של "אשה לאשה" בהצגת זוויות ראייה פמיניסטיות וייחודיות של הנושא. בנוסף להרצאות הכלליות בדבר ההיסטוריה של הפמיניזם בישראל והפעילות של "אשה לאשה", מיקדנו את המפגשים בהנחיית פעילות של ארגונים שונים על-פי ניסיונו המצטבר בפרויקט. נדונו דרכי פעולה ועבודה מול גורמים ממשלתיים, רשויות שונות וממסד ציבורי, הדרכים להשפעה על מדיניות המערכת מבחוץ, ההשפעה של הפרויקט שלנו ושל ארגונים לא-ממשלתיים בכלל על תופעת הסחר בנשים בארץ, דילמות ביחסים בין-אישיים עם נציגי ציבור והשפעה על שיתוף פעולה עתידי, עבודה בקואליציית ארגונים חברתיים, פיתוח פרויקטים אידיאולוגיים הפועלים בדגש על רב-תרבותיות ומגדה, השפעת התקשורת על השיח הציבורי ועבודה נכונה מול תקשורת בכלל ועוד. הארגון "קרן סוחומי" הרשים אותי מאד בפעילותו החשובה. המדובר במרכז של נשים פליטות ומשפחותיהן מאזור אבחזיה, הנמצא בקונפליקט מזוין עם גרוזיה. כל הנשים המשתתפות בפעילויות המרכז חוו טראומה של מלחמה, עוני והתדרדרות במעמדן, וחלקן חווה אף אלימות ישירה קשה כלפיהן ומוות של בני משפחה ואנשים קרובים. הנשים ארו כוחות והקימו מרכז הנותן מענה להן ולחברותיהן. הן נאבקות למען קידום תהליכי שלום ומצהירות על אמונתן המוחלטת בפתרונות של שלום ולא במלחמה. הן מגדירות עצמן כנציגות שלום ומעוזות לדבר על כך בקול רם גם באווירה המלחמתית והשסועה של גאורגיה. נציגות הארגון פועלות במגוון זירות ומנהלות מאבק באלימות גברים נגד נשים, מעבירות מערכי הסברה בבתי ספר ואף מפעילות תיאטרון רחוב סוציאלי הנוגע באלימות בתוך המשפחה וכלפי ילדים. הצגות התיאטרון העוסקות באלימות בתוך המשפחה מאפשרות פתיחתו של דיון ציבורי עם הקהל, הנקרא להשתתף בעצמו במשחק ולתאר מה היה עושה למען שינוי המצב האלים והפיכתו למצב של משא ומתן. במסגרת המפגש התיאטרלי עם הקהל השחקנים מקיימים דיונים ברחבה המאפשרים לציבור להביע את רחשי לבו וכמובן מותמקדים במקביל בשינוי התודעה לטובת מעמד האשה. קיומם ופעילותם של ארגוני נשים הוא תחום חדש בגאורגיה, כמו גם בכל ארצות מזרח אירופה. הרשימה אותי עבודתן של נשים חלוצות שהאמונה והנחישות שלהן לפעול ולשנות תרומות להצלחה ממשית בשינוי התודעה הציבורית. כמו בכל ארגון לא-ממשלתי, רוב הפעילות מתבצעת על-ידי מתנדבות בגילאים שונים. במהלך המפגשים עם נשים אלה נחשפתי גם לסיפוריהן על מוראות תקופת המלחמה באבחזיה, סיפורים שהזכירו לי מאד את החוויות שלנו כאן בזמן מלחמת לבנון השנייה. הצטרעתי מאוד על שדווקא בנקודה הזו אנו חולקות מכנה משותף נוסף, אך התחזקתי מהתקווה כי נשים אלה יצליחו במאבקן לשינוי חקיקה לטובת נשים ויוכלו לראות פרי לעמלן בקידום מעמד הנשים בארץ. במהלך ההיכרות עם עבודתן של הנשים האמיצות בגאורגיה, לא יכולתי שלא לחשוב כמה קשה היא דרכן כיום לעומת זו שלנו כיום, שרופדה על ידי הפעילות הפמיניסטית של העשורים האחרונים בארץ. עזבתי את גאורגיה כשאני מעריכה ומוקירה את הפעילות המקומיות על עשייתן הברוכה והאמיצה ומייחלת כי יזכו להישגים, שגשוג ושנות שלום אין קץ.

אשות לאשות יקרות,

אני כותבת את מכתב הפרידה הזה ברגשות מעורבים. מצד אחד אני נרגשת לקראת הנסיעה, האפשרות של חיים במקום אחר, ולימודי הדוקטורט שאני בטוחה שיפתחו לי כיווני חשיבה חדשים ומיומנויות חדשות. ומצד שני- קשה כל כך להפרד. אני זוכרת את אשה לאשה כחלק מהנוף הפוליטי שלי, כנערה צעירה, אז עוד לא מנובשת בעמדותיה הפמיניסטיות. אז, הכרתי את אשה מהצד, מרחוק, כמשתתפת מזדמנת בהרצאות. אני זוכרת את הרושם העז שהשאירה עלי האווירה בשבת אידיאולוגית אחת שהשתתפתי בה- אני לא זוכרת מה היה הנושא, אבל זוכרת את ההתפעלות שלי מקבוצת הנשים הכל כך מרשימות וחכמות שדיברו בסדנאות, ומעומק המחשבה בדברים. אני זוכרת גם את תחושת הקהילה והפתיחות בארוחת הצהריים, כאשר אותן נשים ישבו ושוחחו איתי (אני הייתי אז בערך בת 16 והרגשתי יותר ילדה מאשה) כאילו אני "אחת מהן". עברו הרבה שנים עד שממש הצטרפתי לאשה והתחלתי להרגיש "אחת מאיתנו", אבל ההתרגשות שלי מהשילוב של אווירת הקהילה החמה והמכלילה עם כל כך הרבה נשים גדולות מהחיים נשארה בעינה. אני לומדת מכן המון- לומדת מהחכמה שלך, לומדת מהאומץ הגדול ומההתלהבות בה רעיונות הופכים לפרוייקטים חיים ונושמים. אני לומדת מהדיון האינסופי באיך ולמה אנחנו עושות כל דבר, שלמרות שהוא מייגע לעיתים הוא בעיני חיוני לשינוי הפוליטי ולאווה אווירה של פתיחות וקבלה שמאפיינת את אשה. אז אני הולכת להתגעגע המון, מקווה להמשיך ולקחת חלק במה שאפשר דרך האי-מייל, וכמובן סומכת על כולכן שתהיינה פה כשאחזור. אלף נשיקות

ענת גרינשטיין

המרחק בין נצרת לתל-אביב כשחיים בכפר גלובאלי קטן

נסרין מזאווי

נסיעה, פקקים, קפה ו/או ארוחה קלה - שעתים וחצי לכל כיוון ולפעמים יותר. מחסומים, גבולות, תל אביב כל כך רחוקה כאילו שהעולם אינו כפר גלובאלי קטן, והפעם בשביל הרצאה שהספקתי ממנה חצי שעה. בנצרת אני מנותקת מהעולם, ובתל אביב אני מנותקת מהעולם, ובנסיעה אני מתחברת לעצמי. ביציאה נצרת מלווה אותי בגלי השידור שלה מרדיו אשאמס 101 FM ובאיזור מסויים אני צריכה לעביר אותם ל-98.1 FM ואז אני יודעת שהגעתי למרכז, וכשאני חונה, באיטיות אני מרימה את היד לכבות את הרדיו ומנסה לגולל עוד כמה שניות ולעכב את רגע הפרידה. אחרי שספגתי נושאים שעל פניו אינם קשורים למה שקורה שם, אני עולה לרכב והשקט שלי הוא האינקובטור שלי בדרך חזרה, ואותם גלי רדיו נצרתיים שרק לפני כשעה לא רציתי להפרד מהם, הם הם מה שיוציא אותי משלתי עכשיו. בדרך שבין לבין שם אני הכי אני, הכי מתחברת והכי בעולם שלי, מנסה לחבר "שינויי אקלים" למציאות הפוליטית והחברתית של האנשים שאני חיה בקרבם. שוברת את הראש, מעלה את הטיעונים ואת הטיעונים שכנגד, משכנעת ולא משכנעת, מוצפת מחשבות פזרות פתוחות את תא הכפפות ומוציאה את העט שאני שומרת שם בקפדנות. הלוואי שהייתי מתייחסת לנייר באותה צורה, כותבת על קבלת הדלק, על עטיפת המסטיק, על היד, על כרטיס הביקור של המוסך שהייתי בו לאחרונה ועל הטיטון, איזה מזל שאני שומרת את הטיטון בקפדנות, תמיד יהיה שם עמוק עמוק בתא הכפפות. מהבהבים לי בדרך, מטומטמים, הם לא יודעים שתכף אני כותבת את הכתבה של חיי... מעצבנים אותי. וולקאם טו ליין, לוחצת להם ברקס הם לוחצים גם, אני מחייכת חיוך דזוני של ניצחון קטן, הם

מאבק מטפלות המשפחתונים

סיון אזולאי

בשנה האחרונה התאגדו במסגרת כוח לעובדים מעל 1000 מטפלות. המטפלות מפעילות משפחתון בביתן מתוקף היתר שניתן להן על ידי משרד התמיכה ולאחר שעמדו בכל התנאים הקפדניים. נוסף על התמיכה, הרשות המקומית אחראית על הסדרה, פיקוח וטיפול שוטף על עבודת המטפלות. עם זאת, אף אחד מהגופים הנ"ל אינו נחשב ל"מעבידי". אחרי שהמדינה מכרה את העבודה להעסקה באמצעות כוח אדם וקבלן נמצאה הדרך להיות ולא להיות באותו חוזה- מפעילת המשפחתון מוגדרת עצמאית. מוגדרת! כלל לא קשה לזהות כיצד נתפרה הגדרת "העצמאות" לפי מושגים של גזע, מגדר, אתניות ודת. מדובר בקבוצה של נשים מזרחיות, רוסיות ערביות ודתיות מפריפריות שונות, ששכרו נמוך בהרבה משכר מטפלות במעונות היום על אף ששתיהן מבצעות את אותה עבודה. במשך שנים מהלכות המטפלות בתוך תחום אפור אשר מצד אחד דוחה את הגדרת השכיר ומצד שני מזלזל בהגדרת העצמאי. המדינה מצדה מטילה על המטפלות את החובות המוטלות על כל שכיר במשך ומצד שני חומקת מלהעניק להן כל הכרה וחובות. של מי העצמאות הזאת? שכן של המטפלות עומד על 4186 ₪ עבור 210 שעות עבודה נטו, בלי זכויות סוציאליות. מתוקף עצמאותן הן פטורות מלקבל זכויות סוציאליות כמו פנסיה, דמי חופשה, ימי מחלה ודמי אבטלה. נוסף על כך שכן לא עודכן כלל בשמונה השנים האחרונות. שנים של התעלמות בוטה מצד בכירים בממשלה הצמיחה את הקרקע למאבק הנוכחי. לדיכוי הזה יש קול, הכרה ומשאבי סולידריות בלתי נדלים. במשך שנה שלמה הן התאגדו ואיגדו, הן בחרו את הדרך והובילו אותה, נאבקו בחוסר ההכרה עד אשר אותה מציאות שסירבה להכיר בהן לא יכולה להתעלם עוד מנוכחותן. כוחן לא איחר להגיע ובשנה האחרונה המאבק נחל מספר הישגים מרשימים, אך עם זאת הן רק במחצית הדרך. בתקופה שאחרי החגים אנו נערכות להחרפת המאבק, הדרישה להשוות את שכן לשכר מטפלות במעונות היום עומדת על כנה. לצדק הזה יש הד בחובות, ואתן מוזמנות להשמיע אותו ביחד איתן, איתנו, בשם כולנו. עלינו לתרגם אל השטח את התמיכה של 30 הארגונים הפמיניסטיים, בכל דרך - בכתיבת מאמרים, בפניות חוזרות ונשנות למשרד התמיכה, בהצטרפות להפגנות ובחיוק הנשים הנאבקות בכל דרך.

אשה לאשה - מרכז פמיניסטי חיפה, פרויקט "אופק נשי" - הפועל מטעם עיריית חיפה ומשרד הבריאות

מתכבדים להזמין ליום עיון

"נשים שקופות"

סיוע ראשוני לנשים ולנערות בזנות

2 בנובמבר, 2009

אולם מועצת העיר, עריית חיפה, רח' חסן שוקרי 14

סדר יום:

9:00-8:30 התנסות, הרשמה וכיבוד קל

9:30 - 9:00 דברי פתיחה וברכות

גבי ביאטריז רזון כץ מנהלת פרויקט "אופק נשי", שירותים לנשים בזנות, עריית חיפה
גבי ריטה חייקין, מנהלת פרויקט מאבק בזנות ובסחר בנשים, עמותת "אשה לאשה"
מר פיני ווגמן, ראש מערכת שירותים חברתיים בקהילה עיריית חיפה
גבי חנה שרודק ממונה על מעמד האשה, עיריית חיפה
דר סוניה חביב - ס. מנהל מחוז חיפה, משרד הבריאות

9:30-10:30 היסטוריה של הזנות: פרספקטיבה פמיניסטית

ד"ר שרי אהרוני, האוניברסיטה העברית בירושלים ו"אשה לאשה" - מרכז פמיניסטי, חיפה,

10:30-11:30 אפיונים הייחודיים של נשים מהגרות מברה"מ לשעבר

וזרמים לגיוס לטיפול ליציאת קשר אתן

ד"ר נטליה חודריבה, מנהלת מרכז סיוע לנשים, סנט פטרבורג

11:30-12:30 מה נשים בזנות מביאות למפגש הטיפולי?

פאנל: גבי ביאטריז רזון כץ - מנהלת פרויקט "אופק נשי", גבי פאתנה עביד- עואד, מנהלת מרפאה ניידת לצמצום נזקי הזנות ומדריכה מנטורית של הפרויקט "אופק נשי"

12:30-13:00 הפסקת אוכל

13:00-14:00 טיפול מחלקת הרווחה בקצריין במהגרת חד הורית ללא מעמד תושבות קבע

גבי סוניה קונו, ע"ס

14:00-15:00 מה מטפלות מביאות למפגש הטיפולי עם נשים בזנות?

גבי רונית סדגר, מנהלת המרכז הרב-תחומי, עיריית חיפה

15:00-15:30 פאנל מסכם

כנס זה מתאפשר הודות לתמיכת שגרירות הולנד, עיריית חיפה, קרן קוונינה טיל קוונינה

וקרן הנשים של פדרציית מיאמי

נא אשרו השתתפותכם/ם:

במייל: Rita@lsha.org.il בטל, נייד: 054-3008036 או בפקס: 04-8641072

נשים בשחור
ממשיכות להפגין בכל הארץ!
חיפה כל שישי בין
13:00 - 14:00
בככר הגפן בן-גוריון.
בואי הצטרפי גם את!

פריקט נשים וטכנולוגיות רפואיות

"אשה לאשה" - מרכז פמיניסטי חיפה

בתקופה האחרונה היינו עדות לפרשת מעורבותם של רופאים ישראלים במסחר בביציות של נשים ברומניה. לצערנו, פרשה זו היא רק אחת מיני פרשות רבות של סחר בביציות המתרחשות בעולם. סיפור הפרשה ברומניה חשף התנהלות של רופאים ומרפאות פריון בישראל המארגנים נסיעות של נשים ישראליות לחו"ל, לצורך קבלת ביציות מופרות והשתלתן ברחמן. הנשים מהן נשאבות הביציות הן לרוב מזרח אירופאיות, בשל היותן נשים לבנות ועניות. ביציות מהוות מצרך מבוקש הן בתעשיית הפריון והן עבור חברות תרופות וגופי מחקר העוסקים במחקרי שיבוט ובמחקר בתאי גזע עובריים. רופאים בישראל ובמקומות אחרים בעולם, הנשבעים בשבעות הרופא "לא להזיק" מבצעים בנשים בריאות פעולה פולשנית תחת הרדמה, הכרוכה בתופעות לוואי ומסכנת את בריאותן.

ברומניה כמו במקומות אחרים מכירת ביציות מגלגלת סכומי כסף אדירים ויוצרת שוק פרוץ שבו ישנם צרכנים המשלמים כסף רב, מוכרות המסכנות את בריאותן לצורך קיום כלכלי ולו חלקי, וסוכנים ומערכת רפואית המפיקים רווחים גדולים מאוד. אנו רואות בדאגה התפתחות של תופעה עולמית זו של סחר באיברים לרבות סחר ביציות, ההולכת וגדלה כחלק מתחלואות הכלכלה הגלובלית, מסחר והחפצה (הקומודיפיקציה) של הגוף האנושי לצרכים של בעלי היכולת.

למרות הניסיון של מדינות שונות בעולם כמו בריטניה, ארה"ב, ספרד, שבדיה ועוד להסדיר בחקיקה את נושא "תרומת הביציות", לא די בכך כדי למנוע תופעות של ניצול, גם לא בקרב אזרחי המדינה, והתוצאה היא לא פעם פתרונות אלטרנטיביים ו"מסלולי" קניה של ביציות ואיברים אחרים בקרב אוכלוסיה מוחלשת במקומות אחרים בעולם. זאת הסיבה שהאיחוד האירופי הציג עמדה המתנגדת נחרצות למתן פיצוי כספי תמורת ביציות והתייחס לכך כאל סוג של סחר באיברים.

כחברה, איננו יכולים להרשות לא/נשים להשתמש בידע וטכנולוגיה רפואית, שנוצרה על מנת להבריאה ולרפא, באופן שמסכן את בריאותן של נשים מסוימות, לא למען הצלת חיים, אלא למען מחקר, או מימוש הרצון להורות דרך הגוף. אנו מתנגדות למימוש פריון ע"י ניצול מצוקה של נשים אחרות, רק בגלל העובדה כי יש מי שיכולים להרשות לעצמם ויש מי שנוקטת לכסף. מציאות זו של עבדות מודרנית עולה ו"לובשת" צורות שונות כדוגמת סחר בנשים, סחר באיברים, ניצול מהגרות ומהגרי עבודה וכדומה, ועלינו כחברה אנושית לצאת נגד כל תופעה שכזו ולהתנגד לה בכל דרך אפשרית.

ארגון "אשה לאשה" החל במאבק נגד סחר בביציות בשנת 2007. פעלנו להעלאת מודעות ויצירת דיאלוג בקרב קבוצות שונות בחברה בישראל הקשורות לנושא. בנוסף פעלנו נמרצות בכנסת להכנסת שינויים ותיקונים בהצעת חוק "תרומת ביציות". ואכן לפי הצעת החוק המתוקנת, תוגבל כמות הביציות שמוקצה למחקר, התורמות יצטרכו לעבור בדיקה בוועדה המורכבת גם מאנשי מקצוע בתחום בריאות הנפש ועובדים סוציאליים, יתקיים פיקוח ארצי ותוטל אחריות פלילית על מי שחורג מהוראות החוק.

הצעה זו טובה לעין ערוך מההצעה הישנה, אך עדיין לא נותנת מענה מלא לצורך להגן על התורמות ובעיקר אינה מסדירה מנגנון שיעקוב אחרי הסיכונים שעשויים להתפתח בעקבות הפרוצדורה. גם אם יוסדרו התיקונים בהצעת החוק בישראל, אנו חוששות כי מסחר בביציות יתקיים, וישראליות המבקשות להרות יהיו חלק ממנו כמו גם נשים צעירות שיבקשו למכור את ביציותיהן. הפתרון שיש לשאוף אליו הוא פתרון בין מדינות ולא רק ברמה המקומית, החמרה בעונשים, מציאת פתרונות כלכליים שאין בהם ניצול ומעל לכל העלאת מודעות ציבורית לתופעה ולחלקנו בה.

אנו סבורות כי בדיון הציבורי יש מקום גם לשאלות קשות שאין עליהן תשובה חד-משמעית ברורה מאלו: האם ראוי לסכן את בריאותן של נשים על מנת לאפשר הבאת ילד/ה לעולם? ואם כן מה כוללת האחריות החברתית כלפי נשים אלה? האם קיימת לגיטימציה ציבורית להורות אחרת? האם אנו חכמה דואגים באמת באופן שווה לנשים וגברים ממעמדות כלכליים שונים?

אנו מעודדות אתכן לבחון את המתרחש בארצכן, לפעול למיגור תופעות של מסחר בבני אדם ובחלקי גופם, ולעודד לפעולה ומודעות בינלאומית בנושא.

פניה לנשים שנוקטו או נזקקות לתרומת ביצית

פניה זו נעשית מטעם פרויקט "נשים וטכנולוגיות רפואיות", הפועל להעלאת מודעות להשלכות שבתרומת ביציות ולמיגור תופעת סחר באיברים אנושיים.

תרומת ביציות היא הליך רפואי שמטרתו סיוע לאשה הכמהה להביא ילד/ה לעולם - מטרה חשובה והופכת את הנושא למורכב ורב-פנים. מטרת הפרויקט שלנו היא לברר כיצד ניתן להבטיח כי בהליך שנועד לאפשר לאשה אחת להגשים את חלומה ורצונותיה, לא יהיה כדי לפגוע באשה אחרת. תרומת ביציות היא משוואה עם שני צדדים נשיים: נתרמת ותורמת. הנסיון שלנו הוא להסתכל על הצרכים והמצוקות של שני הצדדים ולנסות להציע מערכת במסגרתה יובדו וישמרו הזכויות של כל הנשים וימוזערו סכנות הנוק הפיזי והנפשי לבריאותן, כמו גם האפשרות לניצולן הכלכלי.

כחלק מהפרויקט ובמטרה ללמוד את הנושא לעומק, החלטנו להקדיש זמן לביצוע מחקר שיבחן את הפנים השונים של הנושא. לצורך מיפוי זה כוונתנו לראיין בתקופה הקרובה גורמים שונים הקשורים בנושא: נשים הזקוקות לתרומת ביצית, נשים שתרמו ביציות, נציגי רשויות הבריאות וכן חוקרים ומומחים מתחומים שונים - רפואיים, אתיים וחברתיים. הראיין עם הנשים התורמות והנתרמות יתמקד בשאלות לגבי נסיוןן ותחושותיהן בקשר עם התהליך. נהיה אסירות תודה לכל מי שתהיה מוכנה לשתף אותנו ואחרות בתהליך הנפשי והפיזי שעברה. יודגש כי אנו מחתיבות לשמור על דיסקרטיות מלאה - הפרסום יעשה בשינוי הפרטים המזהים ורק לאחר אישור האשה את פרטי הסיפור המתועדים.

לפרטים נוספים ניתן ליצור עמנו קשר במייל: wmt.isha@gmail.com

בתודה,

חזוה אייל, אדוה שי

פרויקט "נשים וטכנולוגיות רפואיות"

העסקים, שתושבי שכונות שאינם מורגלים בהתנהגות זו, הדירו רגליהם מהם, וגרם לעוגמת נפש רבה בשכונה. בעקבות מספר מקרים של אלימות משטרתית הריגה, וביניהם פריצה ללא צו לדירה ברחוב מסדה והכאה של בעל עסק ברחוב הלל, התגבשה הרגשה ברחוב שיש לעשות משהו ולפתור את הבעיה הזו.

התארגנו, מספר מתושבות השכונה, והחלטנו לנסות ולקיים מפגש בו נוכל להעלות רעיונות לפתרון המצב. באסיפה שכונתית, שהתקיימה ברחוב מסדה ביום ראשון, נכחו כמאה נשים וגברים שהוזמנו בטלפון, באינטרנט ובמודעות שנתלו ברחובות השכונה, ומתוכה התגבש ועד שיוביל את המאבק. ככוונתנו, בנוסף לפגישות הועד הסדירות, לקיים קשר הדוק ושוטף עם הקהילה בהודעות שוטפות על הנעשה בפגישות הועד וכן באמצעות אירועים שונים שיתקיימו בשכונה.

יצאנו מעודדות מהאסיפה השכונתית ביום ראשון, מהנוכחות המרשימה וממגוון הקולות שנשמע בה, ואנחנו מקוות שכמות התושבות והתושבים המחויבות למטרה ומוכנות לפעול רק תגדל, ושיועד שכונת הדר נגד האלימות המשטרתית ייצג באמת את כל האוכלוסיות המהוות חלק מהקהילה ומהשכונה. אנחנו מקוות גם שהמחאה על האלימות המשטרתית בשכונה תישא פירות שאינם רק הפסקת האלימות המשטרתית, כי אם גם בנייה של יחסי משטרה-קהילה בריאים יותר, בהם המשטרה נענית לקריאות התושבות, וכן תגבש את הקהילה בשכונה, על כל גווניה.

ביטחון בהדר

דפנה אנגל וטל מטלון

במשך שנים תושבות ותושבי שכונת הדר סובלות וסובלים מהטרדות ותקיפות מצד המשטרה. שוטרים, ברובם סמויים, מעכבים א/נשים לחיפוש ברחוב, פורצים לבתים ומתנהגים בגסות ולעיתים אף באלימות. כל זאת כאשר במקביל, במידה ויש צורך ממשי בעזרת המשטרה, היא ממאנת להגיע או מספקת מענה חלקי בלבד.

מצב בעייתי זה פגע במרקם החיים הקהילתי שהלך והתגבש בשכונה, פגע בבעלי

אז אלו הצטרפה ארשימת התלוצה
הזאר האלקטרוני?!

מערכת:

אסנת להט, מיקי, נטלי

הופמן, טל מטלון,

אמל זיאדה וסלבה גרינברג

יעיצוב גרפי: דורית יורדן דותן

www.jordandotan.com

הודעות על פעילות שוטפת, הפגנות, אירועים ומפגשים ב"אשה לאשה", הרצאות, קורסים, מסיבות, עצומות, הצעות עבודה, קטעי עיתונות משמחים ומרגיזים ועוד המון הפתעות.

שלחי מייל ל: ishahfc@netvision.net.il

אשה לאשה באינטרנט: www.isha.org.il

פולי-אמורי: אהבה ומין מעבר לזוגיות

בהנחיית הדר נמיר

יום שלישי, 24.11, שעה 20:00

בוליאמור: החב והגנס מא ורא העלאקה הזוגייה

בטיסיר הדר נמיר

יום הלאאה, 24.11, סאה 20:00

סדרת סקס לסבי ופמיניזם מתחממת

סלסלה גנס מלי ונסוייה

מין לסבי בטוח: על אמצעי הגנה ומחלות אחרות

מרצה: חית גבע

יום שלישי, 15.12, שעה 20:00

גנס מלי אמן: ען וסאל מנע ואמרא

מחאצרה: ראית גפע

הלאאה, 15.12, סאה 20:00

העשרת חיי המין, אם אין אני לי מי לי?

האינטימיות עם הגוף

בהנחיית נועה הריס, יועצת למיניות האדם והאשה,

מנהלת מרכז סיוע השחן

יום שלישי, 29.12, שעה 20:00

אירא החיה הגנסיה, אן למ אכן אנה לנפסי פמן

לנפסי? החמימיה מע גסמי

בטיסיר נועה הריס, מסנארה לגנסאניה האנסאן

ואמרה, מדירה מרכז הדעם לחאביא הענף הגנסי

פי מנאקה שארון.

יום הלאאה, 29.12.09, סאה 20:00

דמי חברות לשנת 2009

הנחות לחברות - פרטים באתרנו

www.isha.org.il

100 ₪

או כפי יכולתך

חברה יקרה,

הנק מתבקשת לחזק את חברותך

כאסה אסה ולסל את דמי החני

בהקדס האפסרי לחזק נאכלו להאסיק

ולסל לק את דמי החני. תודה!

שם פרטי ומשפחה _____

ת.ז. _____

טל. _____

כתובת _____

הנני מצרפת בזאת 100 ש"ח עבור דמי חברות לשנה

ו/או תרומה בסך: _____ ש"ח.

אמסיה אשיריף לסראי אהרוני עקב חסולה על שראה

הדאורה

אריב ועראה: חנה ספראן

סראי אהרוני- נסא אסראיליאל פי המפואצא הרסמיה

אפון דוויאש- אאאאא הנסא פי האדס פי ארה האנאא

האולה (1987-1994)

רוקי גור- הל אן באמאנא אנוב אאאא אנה סנה 2000 (1994-2000)

דליא באום- אאאאא "אד הוק" ואאאא קוירי (2001-2005)

ערייה מנסור- נסא פלסאטינאל אנאאל מן אוסלו

ללאנאא האניה

יום הלאאה, 10.11, סאה 20:00

שבת אידיאולוגית, 14.11 שמחו את התאריך! תכנית

מפוסרת אאפרסם בדוא"ל. לפוסים אאן ליאור קשר

באמצעות טלפון: 04-8650977

או דוא"ל: ishahfc@netvision.net.il

סבת אידיאולוגיה, 14.11 אחفظו את התאריך!

ברנאג נפלס סירסל עבר הריד האלקארוני.

ללאסארה הארה האאאל ברקם 04-8650977

או האאאיה ל: ishahfc@netvision.net.il

זנות ואימהות- פאולינה צליניק

יום ראשון, 15.11, שעה 20:00

הזני ואוממה- באולינה אשליניק

יום אאד, 15.11, סאה 20:00

פמיניזם חסי ושינויים על ציר הזמן מחסיה הצארית ועד

מנו/ מאשה בומן, חוקרת תרבות

יום רביעי, 9.12, שעה 20:00

הנסויה הרוסיה והאגיר ען מדי הזמן מן רוסיה

הקיסרייה וחאני יומנא/ מאשה בומן, באחה אאאיה

הארבעא, 9.12, סאה 20:00

בין מומן למזון: על מזון, סביבה, חברה וכלכלה

תמרה טראובמן

יום חמישי, 3.12, שעה 20:00

מא בין האמון והגאא:

ען הגאא, הבינה, המחאע והאאא

אמארה אראובמן

יום האמיס, 3.12, סאה 20:00

הסיפור שאינו נגמר: סדרת סיפורי יציאה מהארון

בהנחיית חיסל קישנבסקי

יום שלישי, 27.10, שעה 20:00

הקסה האני לאאנה: ורשה קאאא ארוג מן האאנה

בטיסיר ריפיהאל קישמינפסי

הלאאה, 27.10, סאה 20:00

תודה גדולה לחגית שטינברג על התחוקה השאלכת

האציאון le אארה האאנארה le אסה אסה

קולקטיב

יום חמישי, 29.10.09, שעה: 20:00

יום חמישי, 26.11.09, שעה 20:00

יום רביעי, 30.12.09, שעה 20:00

קולקטיב

האמיס, 29.10.09, סאה 20:00

האמיס, 26.11.09, סאה 20:00

הארבעא, 30.12.09, סאה 20:00

"גוגל בייבי" - הקרנת הסרט ודיון בהשתתפות ועדת ההיגוי

של פרויקט נשים וסאנאולוגיה רפואיה

יום ראשון, 4.10, שעה 20:00

"גוגל בייבי" ארוש פילמ ונאאש משהרה למהרה מראה

משרוע "נסא ואאנאולוגיה איהיה".

יום אאד, 4.10, סאה 20:00

נשים פלסטיניות והמיליטריזם הישראלי

הראה ומפגש ען מחברת הספר: "מיליטריזיה ואליהום

כלפי נשים באזורי סאסור במזרח האאאן: חקר המרה

הפלסאני

נדירה שלהוב-קבורקיאן

יום חמישי, 22.10, שעה 20:00

"הנסא הפלסאטינאל והרוח העסארייה"

מחאצה ולעא מע האאיה

"הרוח העסארייה והענף אגה הנסא פי מנאא הנאע פי

הארוש האוסא: אאח ללואע הפלסאני

נארה קיפורקיאן-שלחוב

יום האמיס 22.10, סאה 20:00

"בצלמך" תערוכת צילומים ושיחה עם האמנית מארי דיין

יום רביעי, 4.11, שעה 20:00

"באורא" - מערש אור וחדיא מע האנה

מארי דיין

יום הארבעא 4.11, סאה 20:00

כחניקה של כשלות ידוע מראש?

האאנה של נשים אסראליות בפעילות שלום 1987-2009

ערה לכבוד קבלת האאאורא של שרי אהרני

ברכור וו"ר: חנה ספרן

שרי אהרני - נשים אסראליות במשא ומאן הפורמלי

איבון דויאש - מחאא נשים בירושלים באקופא האינאיה

הארהונה (1987-1994)

חאני גור - האם יאננו לאאורא אא איאיה 2000? (1994-2000)

(2000)

דליא באום - קואליאיה "אד-הוק" וסולאיה

קווריה (2001-2005)

עריבה מנסור - נשים פלסאטיניות מעבר מאסולו לאינאיה

האניה

יום שלישי, 10.11, שעה 20:00

איהיה פשל מערופה מסאיה?

משהרה נסא אסראליות פי נשא ללסאם 1987-2009

(2) "إذا كانت اللغة هوية الانسان، علامته

الفارقة، فهي كذلك الدالة عليه، والمؤرخة له في المقابل..."

ان اللغة مجتمع قائم بذاته، من حيث قابليتها للتحوّل، والتجزؤ في الذاكرة، والاغتناء، وتفكك المعنى وموت معنى وانبعث آخر.

وهي في تحولاتها هذه، تشكل تاريخا واضحا حول صانعها، عدا كونها تاريخا له وعنه»
(المتعة المحظورة، الشذوذ الجنسي في تاريخ العرب، ابراهيم محمود).

فما هو تاريخنا كمثليات ومين هو صانع تاريخنا؟

إمكانية إيجاد معلومات محايدة او داعمة للمثلية الجنسية هي قليلة جدا. هناك العديد من الكتابات السلبية والتي تتعامل مع المثلية الجنسية كشواذ او كإنحراف. اما المراجع التي تتناول المثلية الجنسية كهوية جنسية وتتعامل معها بشكل طبيعي هي قليلة جدا وكأنها مخباي بين كومة قش.

كمثلية فلسطينية يهملها القراءه عن احد مركبات هويتها (مثليتي الجنسية) اشعر في كل مرة اكتشف كتابه جديدة عن المثلية الجنسية او كاتبة كتبت عن المثلية الجنسية العربية اشعر كأني اكتشفت كنز ثقافي!

عندما سمعت في المرة الأولى عن د. سمر حبيب وعن كتابها Female homosexuality in the middle east كان عندي شعور رائع، وما صدقت اعيني.

ولما قرأت لأول مرة جوزيف مسعد The gay international and the Arab: desire Re-orienting world

فهمت الفرق بيني انا المثلية الفلسطينية وبين المثلية الغربية كحركة سياسية.

وقبل فترة قصيرة تعرفت على كاتبه جديدة عن طريق مذكراتها تحت عنوان Diary Damascus. تشجعت كثير وتفاثلت، كانه حدا نفخ في طاقة جديدة، وقلت لنفسي، اذا هي بسوريا عندها القوة انها تناضل من اجل مكانها وذاتها، ليش انا ما اقدر.

هاي القرائات وهاي النصوص داعمة ومدعمة بنفس الوقت. بتخليني انا المثلية العربية اشعر بالفخر، وانني انا قسم من ارث ثقافي وحضاري وسلوكي. اني لست لوحدي، وانني قسم من مجتمع مثلي عربي، يكتب وينشر ويلقي الضوء علي وعلى شرعية وجودي وشرعية وطبيعة وجودنا كمثليين وكمثليات.

اول شعور كان عندي لما قرأتها هو انه كنت بتمنى لو امي، ابي، اصدقائي او اخوتي انهم يقرءوها وبفهموني ويفهموا اني قسم من مجموعة ومن المجتمع.

وهنا اريد أرجع للماضي لأرى ماذا كتب في الماضي عني؟ عنا؟ اي كلمات إستعملت، ماذا كانت تحمل هذه الكلمات من ابعاد؟ اين إستعملت هذه الكلمات؟ ومن وماذا خدمت؟

هناك اتهام ان المثلية الجنسية مستوردة من الغرب. واضح للجميع (هو مش بالضبط للجميع) ان المثلية الجنسية كانت موجودة في الحضارة العربية والحضارة الاسلامية.. في هناك دلالات تاريخية وأسماء وكتابات تؤرخ علاقات جنسية وحميمية بين اشخاص من نفس الجنس.

مثال صغير من هذه النصوص بعض الاقتباسات القصار والرائقين من أبو النواس. والذي فيهن نرى وجود اللواط وموقف اللواطيين منه.

يقول ابو النواس..

«اضجرتي الناس يقولون: تب (٣) مالي للناس وما شانيه؟

ان كنت للنار فما حيلتي؟ عذبي الله واشقانيه!

او كنت للجنة احيا بها فما عليكم يا بني الزانية؟

في محل ثاني بحكي عن حبه لابي عبيدة النحوي وبيقول (٤)

«صلى الاله على لوط وشيعته

ابا عبيدة قل بالله: آمينا

لانت عندي بلا شك زعيمهم

منذ احتملت ومنذ جاوزت ستينا».

اذا اردنا ان نبحث عن عن السحاق فطبعا بكل ما يتعلق في السحاق، هناك غياب ولكن من جهة اخرى غياب المرأة هو متوقع.

يقول ابراهيم محمود « تاريخ الجنسانية يغيب في تاريخه ما هو من صميم بنيتها (السحاق) الوجه الآخر للواط! وعدم ذكر السحاق، بمثابة نفي الاعتراف به. فهو كحدث حسي غير ملاحظ، انه ثابت، او يكاد، يعيش فرا وتخفيا (بحكي هون العالظ) مقابل القضيبي الملاحظ جيدا. ثمة استقلالية يتباهى بها قضيبي الرجل، وهذا ينعكس على الثقافة عموما، بتذكرها بقوة!» (كتاب المتعة المحظورة)

فاذا قلنا ان الادب اللوطي غائب فكم بالحري الأدب السحاقي.

ولكن مع ذلك اريد ان اقتبس فقرة من عهد الخليفة المأمون تقول: (٦)

«السحاق قديم في النساء، ولهن به لذة يهون عندهن الافتضاح به والاشتهار به... وأول من سنّ السحق ابنة الحسن اليميني، وكانت وفدت على النعمان بن المنذر فأنزلهما عند امرأته هند، فعشقتها وشغفت بها، وكانت هند أحسن أهل زمانها...»

«وبلغ من شغف كل واحدة بالأخرى ما لم يكن بين امرأتين قط قبلهما، فلما ماتت ابنة الحسن اعتكفت هند، امرأة النعمان، على قبرها واتخذت الدير المعروف بدير هند في طريق الكوفة. وفيها يقول الفرزدق مخاطبا جرير بن عطية بهجوه:

وفيت بعهد منك كان تكرما كما لابنة الحسن اليماني وقت هند (رشد اللبيب ص. ١٢٣-٤) (بقول الحسن اليميني المتوفى عام ٨٥٠ ميلادية)

ما معنى سحاق؟

سحق الشيء يعني دقّه اشدّ الدق. في فعل سحق عُنف بين جهتين، واحدة تسحق التاني.

الظاهر ان النساء في تلك الفترة لم تعجبهن كلمة سحاق.

يقول التفاشي (٧) « انهن يسمين أنفسهن: الظراف. فاذا قلن فلانه «ظريفة» علم بنهن انها سحافة. وهن يتعاشقن كما يتعاشق الرجال. بل اشد. وتنفق احدهن على الأخرى كما ينفق الرجل على عشيقته، بل اكثر اضعافا مضاعفة حتى يبلغن فيه، على الانفاق، الألوف والمئين...»

محمود بفسرنا سبب اختيار كلمة ظريفة ويقول (٨) « الظرف هو الوعاء ويترادف مع ما تملكه المرأة (اي الفرج) وثمره اسقاط للمعنى حيث يتم استنطاق المرأة لسواها، وميلها اليها، سواء باعتبارها عاشقة او معشوقة، وفي الحالتين، فهما تشتركان وعائيا، في صفة

تجمعهما معا «. (٢٩٤)

فيكل الأحوال، السحاق واللواط موجود في تاريخنا وفي أدبنا واي محاولة لانكار هذا هي مجرد خاطئة، قامة ومغيبّة.

في العديد من الاماكن اللواط اعتبر شواذ. واذا فكرنا بالموضوع هو بالفعل شواذ. وهو اليوم كمان شواذ. شواذ هي كلمة مع ابعاد بتخلينا نشتمز منها. بس شو معنى شواذ؟ (٩)

بحسب تعريف المنجد،

شذّا وشذوذًا عن الجمهور او الجماعة: ندر عنهم وانفرد،

شذ عن الاصول - خالفها،

الشذاذ من الناس - الذين يكونون من القوم وليسو من قبائلهم، القلال.

في قرائتنا للماضي لكل ما يتعلق في اللواط والسحاق، كان في اخلاقيات حارسة وقامعة اللي لعبت دور كبير في تغييب التاريخ وتشويهه. وهنا دورنا نحن بكل ما يتعلق باللغة والتوثيق، بان نوفر الخطاب المختلف النقيد لهذا الخطاب.

بالتواصل مع الماضي والانتقال للحاضر اريد ان ابدأ باقتباس عرين هوارى، ناشطة نسوية فلسطينية، في حديثها عن المثلية الجنسية في امسية لجمعية «القدس» في حيفا،

«الصحيح واضح ومعروف، للجنسانية حدود واضحة، فالجنس هو اما ذكر او انثى وكل ما عداها اما شاذ او ناقص او غير طبيعي، والميل الجنسي واحد وهو مغاير وكل ما عدا ذلك فهو شاذ او كافر ومثير اما للسخرية واما للغضب واما للغثيان. والجسد الجميل هو نموذج واضح، او بعض نماذج واضحة، اللون واضح، والوزن واضح. والبيت هو ايضا صفقة واحدة، له حدوده، وله قوانينه، وله منظومته البطريركية، وكل من يخالفها فهو ليس من أهل البيت.»

بدي بنظر اليوم، لنرى اي تغييرات صارت مع المثلية الجنسية بأخر ألف سنة. (غالبية الاقتباسات التي ذكرتها من قبل تعود لحوالي سنة ٨٠٠ او ٨٥٠ ميلادي)

واحدة من التغييرات الجذرية التي نراها اليوم هو دخول كلمة مثلي ومثلية ومثليين ومثليات على اللغة العربية. هذه الكلمة تعتبر كلمة ايجابية ومحايدة. واحنا نحاول كافراد وكجمعيات مثلية، حقوق انسان، حقوق اقلية وحقوق امرأة، مراعاة هاي الكلمة وادخالها قد ما اكثر على الحيز العام، الادب، الاكاديميا والاعلام.

برايي هناك بالفعل تغيير ملحوظ، وانا شخصيا، في الاعلام والاكاديميا والادب الفلسطيني عم ببشوف هذه الكلمة عم بتفوت بشكل جيد نسبيا. قبل اكم شهر وصلتني وظيفة أكاديمية الي كتبها طالب من جامعة بيرزيت واستعمل هذه المصطلحات في وظيفته.

ولكن بعد هناك في استعمال لكلمة شذوذ جنسي وانحراف عند ذكر مثليين ومثليات الجنس. هذا الاستعمال نجده في الصحافة، التلفزيون، الانترنت.. الخ

حتى في الكتابات التي تعد اليوم راديكالية مثل قصة «انا هي انت»، «الواد والعم»، «عمارة يعقوبيان»، «مسك الغزال»، «الأخرون»... ما زال هناك حضور قوي جدا لهذه الكلمات اريد ان ننظر الى وصف هذه الكتب في الاماكن المختلفة.

هناك اماكن التي تستعمل بوصفها فقط كلمة شواذ وكلمة انحراف، واماكن تستعمل كلمة شواذ مع كلمة مثلية جنسية واماكن اخرى، وهي قليلة جدا، تستعمل فقط مثلية جنسية. اختيار الكلمة يعكس موقف كل منهم من المثلية الجنسية.

في وصف كتاب انا هي انت، كتب موقع النيل والفرات: (١٣)

أصوات - نساء فلسطينيات مثليات
١١٨ شارع ارلوزوروف، حيفا ٣٣٢ ٦٧
تلفون: ٢٣٥٧-٨٦٦-٤-٩٧٢٢
فاكس: ١٠٧٢-٨٦٤-٤-٩٧٢
www.aswatgroup.org